

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

S. D. N. Benedicti XIV. Declaratio Super Matrimoniis Inter Protestantes Et Catholicos

Benedikt <XIV., Papst>

Coloniæ, 1746

VD18 1439684X-001

5. Adduntur doctissimæ Annotationes Illustrissimi Archiep. Philippensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40802

D.
ADNOTATIONES
SECRETARII
IN CAUSA

Ipren. Visitationis Sacrorum Liminum,
ARTICULUS PRIMUS.

*An Decretum Sacri Concilii Tridentini Cap. 1.
Sess. 24. de Ref. Matrim. fuerit in Hollan-
dia, cæterisque Provinciis Confæderatis
promulgatum.*

Religiosissimus Hispaniarum Rex Catholicus
Philippus II., ut eximio, quo erga Apo-
stolicam Sedem cultu, studioque gloria-
batur, ejus Ecclesiasticis Sanctionibus obseque-
retur, quum primùm accepit, Sacrosanctæ Tri-
dentinæ Synodi Decreta fuisse à Summo Pontifi-
ce Pio IV. solemnè sua Constitutione sub datum
diei 24. Januarii 1564. confirmata, statim edi-
xit, ut eadem in singulis Statibus, atque Provin-
ciis sibi subjectis promulgarentur, utque Re-
ctores, ac Præsides ipsorum Statuum, & Provin-
ciarum curarent ibidem ea recipi, atque observa-
ri: Id verò cum feliciter in Hispaniarum Regnis
successisset, non æquà rerum tranquillitate, pa-
rique animorum consensione obtineri potuit in
Belgio, aliisque finitimis Provinciis, quas eo tem-
pore Regis Fratris sui nomine gubernabat Marga-
rita Austriaca, Parmensis nuncupata: Licet enim

Philippus Sororem Suam monuisset. *In diligenti publicatione, & celeri executione Concilii Tridentinullo motivo impediri debere.* Iterumque aliis in literis eidem mentem suam aperuisset in hæc verba: *Nobis nullomodò placeret, ubi minimum quid in publicatione Sanctæ Synodi exciperetur, ne querelansam demus; fura Regis, & Provinciarum, omnibus ritè perpensis, dum de Concilio promulgando in Hispaniis agetur, easdem, subministrabunt difficultates; ast ubi datum aliquod temperamentum, omnis evadet discussio; ac ita desiderat ipse, ut eandem in Flandria sequantur methodum.* *Qua de causa mittit copiam formæ promulgationis in Hispania factæ, ut omnes populi suo subditi imperio eandem imitentur normam.* Juxtà testimonium, quod hac de re perhibet *Clar. Mem. Card. Pallavicinus in Histor. Concil. Trident. lib. 14. cap. 12.*, Tot tamen, tantique tumultus sub illa tempora, & ea occasione in prædictis Regionibus sunt excitati, ut meritò in controversiam revocari posse videatur, num Sacrum Tridentinum Concilium, & præsertim ejus *cap. 1. sess. 24. de Reform. Matrim.* fuerit in Hollandia, cæterisque Provinciis Confœderatis, juxta legem ab eodem Concilio indictam, promulgatum; cùmque ad rem, de qua agitur, id præ primis stabiliendum sit, haud inutile erit, momenta, quæ in utramque partem adduci possunt, paulo fusiùs exponere.

2. Ut itaque exordium sumatur ab iis, quæ promulgationem Tridentinæ Synodi in enunciatis Regionibus secutam videntur evincere, occurrit primò autoritas plurium non obscuri nominis Historicorum, qui referentes præmissos Catholici

Regis

Regis Philippi iussus, eosque tantâ animi firmitate ab ipso iteratos, posthabitis quibuscumque Magistratum multipliciter obnitentium contradictionibus, omnia, & singula Tridentinorum Patrum Decreta sine ulla penitus imitatione promulgari præceperit, inde conjectant, asseruntque, ejus imperatis fuisse paritum; uti præ cæteris videre est apud *Spondanum ad annum Christi 1565. num. 5.*, *Famianum Strada de Bello Belgico dec. 1. lib. 4. in fin.* *Card. Bentivoglio delle Guerre di Fiandra lib. 2. pag. Mihi 22.*, & *Card. Pallavicinum in Histor. Concil. Trident. lib. 14. cap. 12.*, qui, post relatas præinsertas Philippi literas, in hæc verba concludit; *Pietas illa Philippi Regis uti & ea Sebastiani, ac Italarum Principum Concilio subjectas indicavit Regiones occidentales unius & alterius orbis, partem septentrionis, Indias, Orientales, multasque Africae plagas.*

3. Secundò in eandem sententiam conveniunt graves Theologi, & Canonistæ; ubi enim agunt de famigerato Tridentinæ Synodi Decreto irritante Matrimonia, quæ sine Parochi, ac duorum saltem testium præsentia impofterum contraherentur, appositè tradunt, eandem Synodum fuisse in sæpeditis Provinciis evulgatam, inter quos sunt *Bruno Neusser Disput. 182. num. 4.*, *de Verbois art. 1.*, *Reiffenstuel. in Jus Can. lib. 4. tit. 3. §. 3. num. 137. in fin.* *Schmalzgrueber eodem loco num. 115.* & *seq. Verricell. de Apostolic. Mission. tit. 12. de Matrim. quæst. 172. sect. 1.*, *Platelius in Synopsi Cursus Theolog. par. 5. cap. 7. §. 5. de Clandest. Matrim. num. 1123.*, *Arsdekin. Theologia Tripartit. Tom. 2. par. 2. tract. 4. cap. 8. de Matrim.*

§. 4. num. 2., *La Croix Theolog. moral. lib. 6. part. 3. de Matrim. num. 767.*, *Eminentissimus Petra* in suis doctissimis *Commentar. ad Const. 2. Jeannis XXII. n. 23. tom. 4.*, & alii.

4. Tertiò concurrunt testimonia, quæ non semel perhibuere tum Apostolici Vicarii, tum Missionarii in eas Regiones ablegati; quippe qui consulentes modò unam, modò alteram ex Sacris Congregationibus Urbis, num Matrimonia ibi coram A catholicò Ministro inita deberent rata cense-ri, juxta casus expositos in Folio in hanc Cau- sam distributo sub diem 17. Augusti superioris an- ni §. *Verumtamen*, & *duob. sequen.*, pro certo assumere videntur, Tridentinum fuisse illic pro- mulgatum; secus enim dictorum Matrimoniorum validitatem, quam de cætero conati sunt aliquan- do propugnare, in defectu promulgationis Tri- dentini facillimè constituissent.

5. Accedit demum non semel pandita Sacra hujus Congregationis opinio; sive enim attenda- tur Dubium in Causa *Hollandia Matrimoniorum* in hæc verba conceptum, - *An in Provinciis Belgii Confœderatis valeant Matrimonia Catholicorum cum Etherodoxis contracta coram Magistratu here- tico, non obstante Decreto Concilii de Solemnitatibus Matrimonii in illis Provinciis publicata, & recepto*, cui sub diem 23. Augusti 1681. rescriptum fuit: *Ad mentem cum Sanctissimo*: Mens autem explica- ta est - *Si esset respondendum, respondendum esse negativè*, - ut in *lib. 31. Decr. pag. 452.*; sive ra- tio habeatur posterioris Resolutionis datæ in *Bos- cuducen. Matrimonii 3. Februarii 1683.* ubi disceptatis Dubiis I. *An si quis, dum erat hereti-*

ens, Matrimonium contraxit coram Magistratu,
vel Ministro heretico, & postea convertatur ad fi-
dem Catholicam, requiratur ad validitatem hujus-
modi Matrimonii novus consensus utriusque Conju-
gis, vel Conversi tantum. II. An, quatenus hu-
jusmodi novus consensus præstari commodè nequeat,
nihilominus indulgendum sit, ut in hujusmodi Ma-
trimonio possit Conversus licitè perseverare, re-
scriptum pariter fuit - *Ad mentem*, - quæ in hunc
pariter modum legitur exposita: *Mens est, quod*
servetur id, quod fuit observatum in simili casu à
Sacra Congregatione Concilii in una Hollandia Ma-
trimoniorum 23. Augusti 1681. lib. 33. Decret.
pag. 52. & seqq., res utique absoluta videtur, Sa-
cram Congregationem de sufficienti promulga-
tione Tridentini Concilii, & signanter ejus De-
creti sub *cap. 1. Sess. 24. de Reformat. Matrim.* jam
pridem secuta in Hollandia, aliisque Confœde-
ratis Provinciis nequaquam dubitasse.

6. At adversùs hæc non levia sunt, quæ oppo-
nuntur, quæque, si non probant omnino per
negativam, ut dici solet, coarctatam, Triden-
tium in Hollandia, aliisque confœderatis Pro-
vinciis promulgatum non fuisse, rem saltem vi-
dentur in magna dubietate constituere; siquidem
pro eo, quod pertinet ad historica monumenta,
ponderandum in primis sese offert, omnes fermè
Authores in eo convenire, quod sub annum 1564.
truculentissima bella, civilesque seditiones cape-
rint in dictis Provinciis excitari, ita quidem, ut
insequenti anno 1565. jam fuisset illic ab Hetero-
doxis lethale hæresis venenum latè diffutum: unde
Altaribus præsertim dirutis, sacris Imaginibus è
Templis

Templis undequaque abrasis, falsaque Doctrina
 ab Exedris publicè disseminatâ, Catholici Pastores
 à Parochiis suis exulare cogentur, ac mala tan-
 dem eòusque devenerint, ut circa annum 1572.
 totam fermè Hollandiam, Zelandiam, ac Frisiam à
 Catholico Rege, & ab avitâ Religione miserrimè
 defecisse, enarrent *Famianus Strada de Bello Belgico*
dec. 1. lib. 4. in fin. Card. Bentivoglio delle Guerre
di Fiandra lib. 2. pag. mihi 22. hinc enim videtur
 inferri posse, Tridentinum Concilium, ac præci-
 puè Decretum *cap. 1. Sess. 24. de ref. Matr.* nequi-
 visse iis in Regionibus promulgari, quemadmo-
 dum ratiocinantur nonnulli Authores, quos tacito
 nomine refert *Marchantius in Tribunali Sacram.*
Tom. 3. part. 3. tractat. 1. tit. 7. quest. 10. concl. 3.
 ubi primùm sic habet: „Portò quidam chronolo-
 „gico argumento non malè probant, Concilium
 „Tridentinum, & hanc maximè legem de præsentia
 „Parochi, nec sufficienter promulgari, nec ulu
 „communi firmari à principio in Hollandia po-
 „tuisse; quia anno 1563., quo primùm Romæ
 „promulgatum est, in Provinciis illis Belgii erant
 „truculentissima bella, & seditiones civiles, hære-
 „ticis, & hæresibus jam grassantibus, & venenum
 „suum diffundentibus, ita ut anno 1565. Tempora
 „spoliarentur, Iconoclastarum furore Imagines &
 „Altaria destruerentur; Pastores suis Parochiis ex-
 „turbarentur, conciones hæreticæ publicè fierent,
 „boni, & fideles Reges exularent, donec tandem
 „anno 1572. tota Hollandia, Zelandia, Frisia à Re-
 „ge Catholico, & avitâ Fide deficeret, : deinde
 verò ex recensita historia in hæc verba concludit: „
 „Quis hisce concussionibus, & turbulento Patriæ
 statu

„statu credat, Concilium Tridentinum in Locis
„tam afflictis fuisse legitimè promulgatum & usu
„communi Legem de præsentia Parochi receptam?
„Maximè cum Parochi exularent, ita ut nullus Sa-
„cerdos auderet comparere, unus fuerit Fidelium
„luctus, quod ad Sacramenta etiam necessaria, quæ
„horum plenam fidem faciunt. Et quamvis re ipsa
Tridentinam Synodum à Friderico Schenkio
primo Ultrajectino Antistite semel, iterum, ac ter-
tio sub annos 1565. 1566. & 1570. ab Archie-
piscopis Cameracensi, & Mechlinensi, & demum
ab uno ex Suffraganeis Ultrajectinæ Sedis, nimi-
rum ab Episcopo Daventriensi, promulgatam
fuisse, referat *Author Batavia Sacrapar. 2. n. 19. &*
seq., dubitandi adhuc locum de sufficienti saltem
promulgatione videntur præbere difficultates, im-
pedimenta, atque oppositiones à Cathedralium, &
Collegiatarum Capitulis, Archidiaconis, aliisque
inferioribus Prælati, itidemque à secularibus ea-
rundem Provinciarum Magistratibus interjecta,
ne Tridentinæ Sanctiones publicâ authoritate pro-
mulgarentur; magisque, in earum fieret acceptatio,
vel sequeretur executio, quemadmodum ex Histo-
ricis scripsere *Card. Bentivoglio delle Guerre di Fi-*
andra lib. 2. fol. mihi 45. 48. & 117., præcitatus
Author Bataviæ Sacra part. 2. pag. 19. & seqq.,
Hoynck Van Papendrecht, in hist. Eccl. Ultraject.
pag. 6. & 7. & in ejusdem specim. Grud. Broeders,
pag. 30. & 31. & præceteris Nicolaus Burgundus
Belga, & author accuratissimus rem totam in hæc
verba exhibens: „Primus omnium Archiepiscopus
„Cameracensis, nec sine contentione (Concilium
„Tridentinum) vulgavit. Eamdem enim Regio-
„nem

„nem nec dum contagio latè infederat. Post mul-
 „tum demum temporis Mechliniensis agrè obti-
 „nuit; Ultrajectino pertinacius contradictum.
 „Canonici insolitam severitatem aspernabantur,
 „spernendi morum, & licentiæ assueti, cum Archie-
 „piscopo crebrò intendebant certamen, cujus fru-
 „galitatem pro vitiis oderant. Frisiorum Civitates
 „misère Legatos in Curiam; opponentibus Majo-
 „rum mores, & Constituta, responsum fuit, nihil
 „adferri, cur morarentur desiderium Regis, quod
 „cæteræ Provinciæ tam promptè absolverant. Nec
 „eosdem nunc scrupulos sibi primùm moveri: Plu-
 „res Provincias idem agitalle; sed manere Jura sua
 „cunctis integrâ, quoad disquisierit Rex, quid de
 „his fieri placeat. Non movebant hæc Frisios ob-
 „stinatos adversus imperium: multisque contradi-
 „ctionibus auctoritatem Gubernatricis destructam
 „sequens motus languentem extinxit.

8. Augetque dubitandi occasionem defectus
 certi alicujus monumenti, ex quo peculiariter elici
 queat promulgatio sæpediti *cap. 1. Sess. 24. de Re-
 form. Matrim.*; Cum enim præcitati Authores
 eam videantur inferre ex sola generali promulga-
 tione Concilii Tridentini; hæc tamen sufficiens
 non præbet argumentum asserendi, quod factum
 fuerit satis legi indictæ à Tridentinis Patribus, qui
 de hac sanctione agentes præceperant omnibus
 Ordinariis, „ ut cum primùm poterint, curent
 „hoc Decretum Populo publicari, ac explicari in
 „singulis suarum Diœcesum Parochialibus Eccle-
 „siis; idque primo anno quàm sæpissime fiat. de-
 „inde verò, quoties expedire viderint: utque hu-
 „jusmodi Decretum in unaquaque Parochia suum

robur post triginta dies habere incipiat à die primæ publicationis in eadem Parochia factæ numerandos, & notant *Fagnan in cap. Quod à Prædecessore 1. n. 143. de Schismatic.*, *Reiffenstuel in Jus Can. lib. 4. tit. 3. de Clandestin. despon. n. 21.* *Schmalzgrueber eodem loco §. 2. num. 98.*

9. Et sanè ipsi quoque Historici Scriptores, promulgatum asserentes Tridentinum in illis Provinciis, nullum adferunt testimonium, ex quo compertum fiat, toties dictum Decretum aliquo temporis spatio fuisse inibi observatum; quum de cætero validius argumentum pro inferenda promulgatione memorati Decreti iis in locis, ubi satis de illa non constat, erui soleat ex observantia, si nimirum doceatur, ibi aliquando Matrimonia cum Parochi, ac Testium præsentia fuisse celebrata, ut appositè notant *Fagnan. in dicto cap. Quod à Prædecessore. 1. num. 143. de Schismatic.* *Pignattellus Tom. 4. consult. 79. num. 40.* *Schmalzgrueber in Jus Can. lib. 4. de Clandest. desponsat. §. 2. num. 100.*, & *Marchantius in tribunal. Sacram. Tom. 3. part. 3. tract. 1. tit. 7. quest. 10. Concl. i.* utens hoc argumento sic ait, „ In locis Hollandiæ, Zelandiæ, Frisiæ &c. in quibus non constat, legem Tridentini fuisse legitimè promulgatam, & ex vi ejusdem Concilii aliquo notabili tempore, saltem unius, vel alterius anni, communiter, & passim observatam, pro non promulgata habenda est; „ & consonat Rescriptum Sacræ Congregationis relatum per *Farinac. par. 4. decis. seu Resolut. ejusdem Sacræ Congregationis fol. mihi 271.*, ubi eadem Sac. Congregatio, ab Episcopo Tricariensi consulta circa formam Matrimoniorum, quæ in partibus Hollan-

diæ, Zelandiæ, & Frisiæ contrahuntur, ita respondit: „ Ubi hoc Decretum nondum est publicatum „ in Parochia, valet Matrimonium contractum absque „ observatione formæ à Concilio præscriptæ, „ Publicatio autem Decreti facta præsumitur, ubi „ Decretum ipsum fuit aliquo tempore in Parochia, „ tamquam Decretum Concilii, observatum „ In „ idemque collimat altera Resolutio edita in *Constantinopolitana 2. Decembris 1634.*, in qua responsum fuit Rituale Romanum de Sacramento Matrimonii continens formam Decreti Sacri Concilii *cap. 1. Sess. 24. de refor. Matr.* observatum „ in singulis Parochiis Civitates Peræ tamquam Decretum Sacri Concilii, & Summi Pontificis Romani, inducere sufficientem præsumptionem publicationis ejusdem Decreti, ita ut in celebratione Matrimoniorum pro illorum validitate servanda sit forma ab eodem Sac. Concilio præscripta „ ut in *lib. 15. Decr. pag. 130.* Unde à contrario sensu, ut dici solet, meritò inferri posse videtur, quod, ubi minimè constat, controversum Tridentini Decretum fuisse aliquando observatum, non debeat promulgatum censerì.

10. Neque magnum momentum videtur constitui posse in aliis Resolutionibus ejusdem Sacrae Congregationis præcedenter allegatis; quippe quæ declarantes invalida Matrimonia in sæpèdictis Provinciis confederatis absque Parochi, & Testium præsentia celebrata, tametsi citra dubium innitantur assertæ promulgationi Concilii ibidem secutæ, nusquam tamen apparet, iisdem Resolutionibus præcessisse sedulam, maturamque investigationem, num revera promulgatio Concilii Tridentini

dentini in iis Regionibus fuerit ritè expleta; adeo-
ut prudenter liceat opinari, facilem fortasse Sacram
Congregationem præstitisse fidem Missionariis, &
Vicariis Apostolicis, qui, sufficienti rerum inda-
gatione non præmissà, eas tantùm promovebant
quæstiones, quibus dispositio Tridentini, quate-
nus promulgata, & usu recepta, locum præberet,
quemadmodum benè colligitur ex verbis, quibus
conceptum fuit dubium in præcitata *Causa Hol-
landia Matrimoniorum*, præferens tanquam rem
sub disputatione tunc minimè cadentem, quod
Decretum Concilii de Solemnitatibus in Matri-
monii contractu servandis fuisset in illis Provinciis
nedum publicatum, sed etiam receptum.

11. Quin verò haud inconsultò explicitum cen-
seri debet in memorato Dubio discusso pro *Causa
Hollandia Matrimoniorum*, quòd sæpèdictum Tri-
dentini Decretum fuisset in iis Regionibus non
solum promulgatum, verùm etiam receptum: quia,
si S. Congregationi sola qualiscumque publicatio
fuisset exposita, ita ut Eminentissimi Patres suspi-
cari potuissent, Decretum illud nunquam ibi fuisse
usu receptum, difficiliùs fortasse emanasset Rescrip-
tum declarans, Matrimonia Catholicorum cum
Heterodoxis contracta coram Magistratu hæretico
non valere; cum plures numerentur Doctores
opinantes, præmissam Tridentini Legem, ubi ea
recepta non fuit, minimè obligare saltem ad effe-
ctum, ut irrita dici debeant Matrimonia, quæ
sine forma per illam præscripta fuerint celebrata, ut
in specie præter alios tuentur *Gutierrez de Matrim.*
pag. 61. num. 12. in fin., Sanchez lib. 3. disput.
18. num. 1., Castro Palao de Sponsal, disput. 2.

punct. 13. §. 8. num. 3., Piring. in jus Canon. lib. 4. de Clandestinis Desponsat. num. 9., Schabog. num. 8. Konig. num. 27. Wiesner. num. 23. Schmalzgrueber. §. 2. num. 97., & Zoës. de Clandestinis desponsat. num. 21., ubi hæc habet: *Quamvis Ecclesia, ejusque Caput Romanus Pontifex immediatè à Deo suam habeat authoritatem, ut possit irritos reddere contractus clandestinos independenter ab acceptatione Populi; judicavit tamen expedire, non ante eos irritare, quam per subordinatas Ecclesiarum Potestates in suis Provinciis esset acceptata irritatio. Posset enim ex eare gravius malum oriri. Itaque, antequam acceptetur irritatio, licet non sine peccato quis refragetur, clandestina Matrimonia sunt valida* =, & brevius eandem Sententiam tradit Gobat. tract. 9. cas. 18. num. 456. ibi = *Attamen non sufficit promulgatio, sed requiritur acceptatio* = Marchantius in Tribunal. Sacram. Tom. 3. tract. 1. tit. 7. quest. 9. Conclus. 1. ibi = *Ubi Tridentinum communi usu receptum non fuit, etsi fortè promulgatum, ibi non obligat præsentia Parochi tanquam necessaria conditio ad valorem Matrimonii, Reiffenstuel. eod. tit. num. 119. ibi = In locis, & Provinciis, ubi Concilium Tridentinum promulgatum quidem, sed receptum non est quoad dispositionem de Matrimonio Clandestino, Incole illius Loci validè contrahunt Matrimonium absque præsentia Parochi, & Testium.*

12. Indequè alia successit opinio, quod, si probabilis subsit dubitatio, num toties memoratum Tridentini Decretum fuerit aliquo in loco promulgatum, aut si promulgatum, non constet, fuisse receptum, Matrimonia ibidem absque Parochi, & Testium præsentia contracta pro Validis haberi debeant,

beant, ad tradita per *Navarr. de Clandest. desponsat. conf. 2. num. 6.*, *Marchantius dicto tit. 7. quest. 10. concl. 5.*, *Gobat. in append. 1. ad cas. 18. num. 501. litt. E. Pichler. de Clandest. desponsat. n. 12.*, Et rescripsit Sacra Congregatio in *Antuerpien. lib. 1. Decr. pag. 74.*, & ubi etiam ejusmodi sententiis nolit adhærerè, illud saltem colligi posse videtur, quod nisi Sacræ Congregationi expositum fuisset, sæpèdictum Tridentini Decretum fuisse in Hollandia promulgatum, atque receptum, de ipsa promulgatione morosior Sacra eadem Congregatio investigasset, an actus assertæ promulgationis juxtà mentem Tridentinorum Patrum in singulis Parochiis, & juxta methodum à Sacrosancta Synodo præscriptam fuisset expletus.

13. Cum itaque ab editis Resolutionibus inferri nequeat, satis constituisse Sacræ Congregationi Concilii, quod Decretum Tridentini, de quo agitur, fuerit in Hollandia, aliisque Confœderatis ritè promulgatum, prudenter utique ex rationibus superius allatis de ipsius sufficienti publicatione videtur dubitari posse; donec autem dubium eliminetur, ac rei veritas elucescat, non debet ab ea recedi sententia, quæ Matrimonia sine Parochiis inibi validè celebrari tuetur, cum in dubio possessionis legis standum sit pro libertate quemadmodum de omni lege tenent *Salas par. 2. tract. disput. unic. sect. 18. num. 189. Azorius par. 1. instit. lib. 2. cap. 19. quest. 12. Tamburin. in Decal. lib. 1. cap. 3. verb. leges. & præcepta n. 1.*, & interminis de hoc Tridentini Decreto asserunt. *Navarr. de clandest. desponsat. conf. 2. n. 1. primæ edit.*, *Marchant. cit. tit. 7. quest. 10. concl. 3. Gobat. in ap-*

pendic. 1. ad sapius citatum casum 18. n. 501. lit. E. Pichler. tit. de clandest. desponsat. num. 12., alii- que passim.

14. Hæc sunt, quæ circa propositam quæstionem, num Sacrosancta Tridentina Synodus, & præsertim ejus Decretum *Sess. 24. cap. 1. de reformat. Matrim.* fuerit in Hollandia, cæterisque Provinciis Confœderatis jamdudum jussu Catholici Regis Philippi II. sufficienter promulgatum, videntur expendi posse. At ubi de sufficienti, & legitima promulgatione sub iis memorati Regis temporibus secuta certum nequeat proferri judicium, adhuc superest examinandum, an saltem quoad Catholicos successu temporis idem Decretum ita in illis Regionibus publicatum dici queat, ut Matrimonia, quæ ab ipsis, ejus formam non servata, contrahuntur, irrita censenda sint.

15. Sanè Fidelium cætus post bella, & seditiones, quæ in Hollandiam, cæterasque confœderatas Provincias novum Gubernii genus demum invexere, paulatim cæpit una cum Episcopis, Vicariis, & Missionariis Apostolicis ibidem restitui, & pacificè adeo conquiescere, ut verosimillimum aliquibus reddatur, eosdem Episcopos, & Vicarios, seu Missionarios Apostolicos Catholicis illic degentibus præfatum Tridentini Decretum ritè denunciassè, plurimùmque ejus observantiam urfisse, uti præceteris ad rem nostram ratiocinatur *Marchantius in Tribunal. Sacram. tract. 1. tit. 7. quest. 9. conclus. 4. ibi - Restituto tantisper cætu Fidelium in Hollandia, Episcopis, & Vicariis Generalibus, Parochis, & aliis Ministris Catholicis restitutis per Hollandiam maxime verisimiliter ab iis, qui Romana*
Catholica

Catholica Ecclesia adherent, Concilium Tridentinum, & ejus Leges, & specialiter de presentia Parochi in Matrimoniis usu communi recepta sunt, adeoque in locis, ubi de communi usu constat, lex de Parochi presentia in Matrimoniis jam obtinuit, nec absque validitate Matrimonii (ubi nullum esset periculum, aut justum impedimentum) omitti potest. Ratio est, quia, etsi in Territorio quoad politiam civilem Concilium Tridentinum possit supponi non receptum, quia tamen cetus Fidelium in Politia Ecclesiastica Rempublicam quamdam facit, & in eodem Territorio Politiam Ecclesiasticam obtinet, legibus ejus usu receptis se conformare debet; suppono autem, legem de presentia Parochi à Fidelibus velut in Parochias congregatis, ex zelo Fidei, & reverentia ad Ecclesiam Catholicam Romanam, & Tridentinum, ejusque leges, susceptam, & Vicariorum Generalium in spiritualibus sollicitudinem introductam esse, adeoque regulariter, & communiter, ubi justum impedimentum non est, observari debere.

16. Et re ipsa de Vicariis Apostolicis Salboldo, Rovenio, necnon de Episcopo Castoriensi Vicario itidem Apostolico, qui, rebus postmodum in Hollandia pacatis, informando Fidelium Gregi juxta sanctiones Catholicæ Romanæ Ecclesiæ leges sedulo incubuere, testimonium perhibet *Author. Bavariæ sacræ pag. 19.*, adeo ut mox allatum argumentum ex verisimilitudine depromptum, cui innititur *Marchantius*, non modici fortasse ponderis videri possit in finem concludendi, quod sæpe dictum Tridentini Decretum, si non fuit in Hollandia aliisque confœderatis Provinciis sub illa priora tempora sufficienter promulgatum secundum

dum iussus Catholici Regis Philippi II., fuerit saltem postea ab Episcopis, Vicariis, & Missionariis Apostolicis universo Catholicorum illic degentium cætui denunciatum, atque indictum; adeoque hæc etiam circumstantia, & temporum differentia præ oculis est habenda, ut ex æquo iudicetur, num ad evadendam ejusdem Decreti legem res satis tuta sit in asserto ejus legitimæ promulgationis defectu momentum constituere; quæ tamen inspectio ad Catholicos potius, qui veram religionem illic semper professi sunt, quàm ad Heterodoxos, qui jamdudum à fide defecerunt, videtur posse pertinere.

ARTICULUS SECUNDUS.

An Matrimonia inter Hæreticos celebrata in Hollandia, Zelandia, Frisia, aliisque Provinciis confederatis sine Parochi presentia, sed coram Magistratu, sive Ministro A catholicis sint valida.

17. **Q**uæstio hæc assumenda proponitur dependenter à iudicio, quod prius statuatur super articulo præcedenti, num scilicet Decretum *cap. 1. de Ref. Matr.* censeatur sufficienter in memoratis Provinciis promulgatum; Quatenus enim, vel ejus publicatio non crederetur ritè peracta, vel Decretum illud haberetur tanquam vim legis obligatoriæ non assecutum, utpote in iis Regionibus nunquam usu receptum, prompta, facilisque esset decisio pro validitate ejusmodi Matrimoniorum, quum, seposita obligatione servandi formam à Tridentino præscriptam,

ram, cæterisque cessantibus canonicis impedimentis, citra dubium Matrimonia inter Hæreticos coram Ministro, sive Magistratu heterodoxo contracta deberent valida dijudicari.

18. At si de sufficienti promulgatione sæpediti Decreti ad formam Tridentini usque ab initio secuta constare reputetur, ita ut, neque de illius acceptatione, sive observantia nulla possit, debeatve amplius quæstio institui, plura adhuc supersunt ad propositi articuli definitionem dispienda.

19. Et primò quidem ea præmitti debet regula generalis, quod, si in loco, ubi contingit Matrimonia celebrari, neque Parochus, neque Sacerdos ab eo deputatus, qui eisdem Matrimoniis valeat assistentiam præstare, inveniatur, vel si quis existat, Hæreticorum tamen metu latitet, sive tutus nequeat ad eum haberi accessus, ritè, validèque nedum inter Hæreticos, verum etiam inter Catholicos absque illius præsentia celebrari possunt Matrimonia, si modò, quantum ceteroquin fieri potest, adhibitis saltem duobus Testibus, forma à Tridentino præscripta servetur, quemadmodum ex Theologis tradunt communiter *Sylvius in Commentar. in Supplement. ad 3. part. S. Thom. qu. 45. art. 5. queritur 4. Platelius in Synopsis curs. Theolog. par. 5. cap. 7. §. 3. de Clandestinis Matrim. num. 1123., Marchant. in Tribunal. Sacram. Tom. 3. par. 3. Tract. 1. tit. 7. quest. 9. Concl. 5., Stephanus Bonvii de Sacram. tract. in quest. 1. de Matr. Clandestinis, circa fin. lit. D. & E., Arsdekin Theol. tripartit. Tom. 2. par. 2. Tract. 4. cap. 8. de Matrim. num. 3., & 4. Pontas. Diction-*

nar. Theol. moral. verb. impedimentum Claudefi-
natis cas. 20. & ex Canonistis Zippaus de Sponsal.
& Matrim. num. 16.

20. Et consentaneè ad hanc Canonici Juris
 censuram consulta jam pridem Sacra hæc Congre-
 gatio de forma, sub qua Matrimonia in sæpeditis
 Provinciis forent celebranda, die 27. Martii 1632.
 in hæc verba rescripsit Episcopo Tricariensi,
 „Ubi constat, Decretum Sacri Concilii esse pu-
 „blicatum, vel aliquo tempore in Parochia, tan-
 „quam Decretum S. Concilii observatum, sed Pa-
 „rochialis Ecclesia, utpote carens proprio Parocho,
 „& Cathedralis itidem Episcopo, atque Capitulo
 „habente facultatem alium Sacerdotem delegan-
 „di careat, nullusque alius ibi sit, qui vices Pa-
 „rochi, vel Episcopi suppleat, Matrimonium
 „valere absque præsentia Parochi, servatà tamen
 „in eo, in quò potest, formà Concilii, nempe
 „adhibitis saltem duobus, aut tribus Testibus. Si
 „existent quidem Parochus, vel Episcopus, sed
 „nullo constituto Vicario, uterque metu Hæreti-
 „corum lateat, ita ut verè ignoretur, ubinam sit,
 „vel eodem metu à Diœcesi absit, nec ad alter-
 „utrum sit tutus accessus, validum esse Matrimo-
 „nium contractum absque forma Sacri Concilii
 „Tridentini, adhibitis tamen, ut dictum est,
 „duobus Testibus, „ & consonat aliud anti-
 „quius Decretum, quod referunt *Philippus Gama-*
chens in 3. par. tract. de Matrim. cap. 28. in fin.
Joannes Sotellius in declarat. Sac. Congregationis ad
Trident. collect. in sess. 24. de Refor. matrim. cap. 1.
Farinac. ibidem fol. Mihi 274. & Vericell. de Apo-
stolic. miss. Tit. 2. de matrim. quest. 174. Sect. 1.

21. Secundò adverti debet, magnam versari posse differentiam inter Matrimonia, quæ in memoratis Regionibus Hæretici contrahant inter se, & ea, quæ inter Catholicos tantum, sive inter Catholicum, & Hæreticum, vel è converso celebrantur; Plures enim Authores inferiùs recensendi, licèt existiment, Matrimonia ibi ab Hæreticis inter se celebrata absque Parochi præsentia non esse invalida; secus tamen tenendum fore, tuentur de Matrimoniis inter Catholicos ibidem initis, ut præceteris sustinent *Ivenin. de Sacrament. disert. 10. quest. 5. cap. 4. Marchant. in Tribunal. Sacram. tract. 1. tit. 7. q. 9. concl. 4.*, & *Platelius in Synops. Curs. Theolog. par. 5. cap. 7. §. 5. de Clandest. Matrim. num. 1123.* ibi „ Petes tertio, „quid dicendum sit de Hollandia, aliisque locis, „in quibus Tridentinum aliquando fuit receptum, „sed modò subjacent Hæreticis Tridentinum non „recipientibus. An scilicet in istis Locis valeat „Matrimonium Clandestinum. Respondeo non „valere initum inter Catholicos illic habitantes, si „possit haberi Parochus, vel ejus Substitutus sine „gravi ipsius, vel Contrahentium periculo.

22. Et in terminis Matrimonii à Catholico cum Hæretica, & è converso celebrati differunt *Rosignol. de Matrim. Tom. 1. disquisit. 1. prenot. 20. num. 1. pag. Mihi 61.*, & *seqq. Verricell. de Apostolic. Mission. tit. 12. de Matrim. quest. 172. Sect. 42. 13.* ibi: „ Respondetur tertio dicto, quod „duo Hæretici validè contrahant absque Parocho, „tamen secus est, si unus Conjux sit Hæreticus, „& alter Catholicus; nam ratione Catholici cum „contrahatur in loco, ubi receptum est Decre- „tum

„tum

„tum Tridentini, adhibendus est Parochus. Pro-
 „batur; nam ex Tridentino requiritur Parochus
 „Viri, vel Mulieris, ergo, quidquid sit de viro
 „Hæretico, mulier ligatur dispositione Triden-
 „tini, & sic ratione Mulieris est adhibendus Pa-
 „rochus; quod pluribus exemplis ostenditur,
 „quamvis enim Paganus non sit subjectus Eccle-
 „siæ, nec ligetur constitutione Ecclesiastica, quia
 „tamen Mulier Christiana subicitur, ideo hæc
 „sit inhabilis ad contrahendum cum Pagano, &
 „sic indirectè Paganus subicitur Legi Ecclesiasti-
 „cæ, ergo licet Hæreticus non esset subjectus Ec-
 „clesiæ, aut non haberet Parochum, & sic non
 „teneretur observare Decretum Tridentini (quod
 „est falsissimum;) tamen quia Catholica de cetero
 „subicitur, indirectè quoque Hæreticus cum ea
 „contrahens ligatur, ut nequeat validè contrahere
 „absque Parocho.

23. Hinc itaque progrediendo ad examen qua-
 sitionis unicè versantis circa Matrimonia inter Hæ-
 reticos celebrata iis in Locis, ubi constat, Decre-
 tum Tridentini fuisse sufficienter promulgatum,
 & ubi non desit copia Parochi, tutusque ad eum
 haberi possit accessus, fateri oportet concordem
 super ea non esse Doctorum sententiam, & gra-
 ves in utramque partem militare rationes; liqui-
 dem pro invaliditate Matrimoniorum, quæ illic
 fiant absque præsentia Parochi, & duorum saltem,
 aut trium Testium, etiamsi contrahantur coram Ma-
 gistratu, seu Ministro Acatholico, docet hujus sen-
 tentiæ Antesignanus *P. Lessius in Actuar. ad pr. 2.*
verb. Prescriptio, quem sequuntur *Basilius Pontius*
in appendic. de Matrim. lib. 5. cap. 7. num. 1., *Bu-*
senb.

semb. in Medull. Theol. Moral. lib. 6. tract. 6. cap. 3. disput. 2., La Croix lib. 6. par. 3. num. 769. 3
Rosignol. de Matrim. i. prenot. 20. num. 1. tom. 1. pag. 61. & seqq., Zippaus lib. 4. de Sponsal. & Ma-
trim. num. 15. Boss. de Matrim. cap. 1. num. 78.
Bellarmin. ad cap. 1. sess. 24. de refor. Matr. Verri-
cell. de Apostol. Miss. tit. 39. quest. 174. sect. 1. &
4. Gobat. Theol. experiment. tract. 9. cas. 18. per
tot.; ubi allegat iudicium à Facultate Theologica
Universitatis Viennensis post maturam rei discuf-
sionem latum 18. Maji 1665. Schmier. Jurisprud.
Canonico civil. Tom. 3. lib. 4. tract. 3. cap. 5. sect.
4. §. 1. num. 86. Reiffenstuel. in Jus Can. Tit. de
Clandest. desponsat. num. 132. & signanter num.
138., Schmalzgrueber. eod. tit. decretal. num. 115.,
Pignatell. Consult. 79. num. 26. tom. 5. & consult.
104. tom. 8. & doctissime Eminentissimus Petrus
tom. 4. in Commentar. ad Constit. 12. Joannis XXII.
num. 20.

24. Præcipuum verò sententiæ hujus funda-
mentum à præfatis Authoribus allatum in eo sistit,
quod Hæretici Sanctam Dei Ecclesiam per Baptis-
mi lavacrum ingressi, quemadmodum cæteris
omnibus Apostolicis Constitutionibus subjiciun-
tur, ex *Text. in Can. Non in vobis de consecr. dist.*
4. in Can. Quod quidem 1. & ex aliis pluribus, quos
cumulat Gonzal. in cap. Sicut. num. 12. de Hæretic.
Ita etiam Tridentini Decreto formam in contra-
hendis Matrimoniis servandam præscribenti ob-
noxii sint, eidemque sub pœna nullitatis suorum
Matrimoniorum parere teneantur, ut in specie
differunt *Schmier. in Jus Can. lib. 4. tract. 3. cap. 5.*
sect. 4. §. 1. num. 86. Wiestner. in Jus Can. lib. 4. de
Sponsal.

Sponsal.

Sponsal. & Matrim. art. 9. num. 191. Verricell. de Apost. Miss. tit. 12. de Matr. quest. 174. sect. 4. num. 9., La Croix Tom. 2. lib. 6. par. 3. de Matrim. num. 172., & Eminentissimus Petra in suis mox laudatis Commentar. ad Const. 12. Joannis XXII. num. 19. & 23.

25. E contra tamen eorundem Matrimoniorum validitatem propugnant ex Theologis Layman. lib. 5. tract. 10. part. 2. cap. 4. n. 7., Tannerus Theol. Tom. 4. disput. 8. quest. 3. Dub. 6. num. 122. Dicastill. de Matr. disput. 3. dub. 4. num. 24., Marchant. in Tribunal. sacr. tom. 3. par. 3. tract. 1. tit. 6. quest. 4. Concl. 4. & tit. 7. quest. 10., Sporer. Theol. Tom. 3. par. 4. cap. 1. sect. 1. num. 35., Arsdekin. Theol. Tripartit. tom. 2. par. 2. tract. 4. cap. 8. §. 4., Platelinus Theol. par. 5. cap. 7. §. 5. in fin., Marin. Theol. tom. 3. tract. 23. disput. 9. sect. 3. num. 44., Ivenin. de Sacr. dissert. 10. de matrim., Bonagratia in dissert. de matrim. Hæretic. §. Ad primum, Henricus Mayer. in Opuscul. de Sponsal. & Matrim. num. 70., Joan. Moquitius in disput. de Nupt. Clandest. num. ult., Theophil. Raynaud. Heteroclit. spiritual. tom. 16. sect. 1. punct. 14. num. 8. & ex Canonistis Wex in Opuscul. Canon. Triden. de Sponsal. Piring. in Jus Canon. lib. 4. tit. de Clandestin. de sponsat. num. 12., Pichler. eod. loco lib. 4. tit. 1. num. 98. & tit. 3. num. 16., Wiestner ibidem tit. de sponsal. & matrim. num. 192., König. tit. de Clandest. desponsat. num. 4., Kugler. de Matrim. quest. 65. per tot. & Modernus Lovaniensis de Jur. Eccl. tom. 1. par. 2. tit. de Sponsal. num. 31., Martin. de Suvanen. de sponsal. duorum, Stalen. in dissert. Theo-Polit. de Matrim. Hæret. par. 1. quest. 4. & par. 2. cap. 4.

26. Hic autem præstat animadvertere, paucos ex mox allegatis Authoribus loqui peculiariter de Matrimoniis inter Hæreticos in Hollandia, aliisque confœderatis Provinciis contractis, sed plerisque agere de Matrimoniis in genere, aut de iis tantum, quæ in aliis Hæreticorum Regionibus, & præsertim in Germania, aut Gallia celebrantur: Præterea iidem Authores priorem sententiam, uti probabilem, admittunt, alteram verò veluti probabiliorem deprædicant; & demum illorum aliqui, post exposita utriusque opinionis fundamenta, aut à suo præferendo sensu abstinere, aut ingenuè concludunt, difficile esse, qui certi hac in re statuere, ut inter alios fatetur *Konig, in suis Canon. lib. 4. tit. 3. de Clandest. de sponsat. num. 4. vers. dico ibi - Ne tamen quid dissimulem, memini, me in proem. fur. Can. n. 9. allegasse Declarationem Cardinalium ad Tridentinum dicto cap. 1. sess. 24. num. 10., in qua Sacra Congregatio expressè declaravit, Matrimonia nulla esse, quæ Hæretici coram suo Prædicante celebrant in locis, ubi Tridentinum sit promulgatum, unde difficile est, quid certi statuere; Quinimò Apostolicæ Sedis definitionem necessariam esse, pridem sensit *Guilelmus Estius in 4. distinct. 24. §. 9. in fin.*, Huic malo, quod „ex Hæreticorum inobedientia nascitur, poterit „Ecclesia maturiori consilio, quod aliquando futurum speramus, occurrere, idque, vel explicando Decreti sui sensum, vel novum Decretum statuendo.*

27. Rationum verò momenta, quibus Authores prædicti ad amplectendam libentius posteriorem sententiam Matrimoniorum validitati faventem

tem

tem trahuntur, hæc potissima videntur esse. Primò quod in locis, ubi cum Catholicis permixti commorantur Hæretici, binæ debeant in quolibet Perochiali Districtu Paræciæ considerari, non loco quidem, sed fide, Doctrina, Religione, ac moribus distinctæ, altera nempe Catholicorum, altera verò Hæreticorum, qui unam Societatem, & Communitatem quoad spiritualia omnino separatam, distinctam, & diversam à Communitate Catholica constituunt, propriosque habent usus, ceremonias, & Ministros, seu Pseudo-Parochos, adeoque, cum in eadem asserta Hæreticorum Parochia Tridentini Decretum nunquam fuerit rite promulgatum, minúsque usu receptum, nequeat eorundem Hæreticorum Cætus lege, & formâ in eo Decreto præscriptâ censerî obstrictus, tametsi in Catholicorum Parochia Decretum illud fuerit promulgatum, atque inter istos usu receptum, eo planè modo, quo dictum Decretum in una Catholicorum Parochia publicatum non ligat in alia, in qua ejus promulgatio secuta non fuerit, uti præcæteris arguunt *Tannerus Theolog. tom. 4. disput. 8. q. 3. dub. 6. n. 122.*, *Dicaſtill de Matrim. disput. 3. dub. 4. num. 24.* & *Marin. Theolog. tom. 3. tract. 23. disput. 9. sect. 3. num. 43.* ubi sic inquit, „Secundò, quia in talibus locis, „ubi Hæretici habent suos Prædicantes, licet Parochia Hæreticorum, & Catholicorum sit phisicè eadem, moraliter sunt duæ Parochiæ fide, & moribus distinctæ, ideoque promulgatio Decreti Tridentini moraliter censetur facta in una Parochia, & non in alia, cum facta non sit à Prædicantibus Hæreticis, „

28. Secundò, quod Hæretici; restrictiàs accepta, nullam habeant Parochiam; proindeque tamquam vero; & proprio Parocho carentes ea non ligentur lege, quæ jubet, Matrimonia coram proprio Parocho celebrari; juxta ea, quæ opinatur *Philippus Gamacheus in 2. part. tract. de Matrim. cap. 28. in fin.*, ubi ait „ Hæreticos non habere ullam Parochiam, quia Hæretici moraliter loquendo, non reputantur Parochiani nostrorum Ecclesiarum; licet in earum confinio habitent, eo quia nullo modo ad eas accedunt, & palam confitentur; nolle unquam accedere, nec ad eas accedere aliquando coguntur. „

26. Tertiò; quia vetitum cum sit Parocho assistere Matrimonio, sive inter Hæreticos, sive inter Catholicum; & Hæreticam contrahendo, uti rescripsit Sacra hæc Congregatio die 22. Junii 1624. *lib. 12: Decr. pag. 183.* in hæc verba „ Sive alter tantum ex Conjugibus sit hæreticus, sive ambo; nullatenus debere Parochum Hæreticorum Matrimoniis assistere, „ & in *Causa*; cui titulus „ *Dubia Jurisdictionis Cappellanorum exercitus*, „ cum disceptatum fuerit „ VIII. Articuli Cappellani Catholici assistere possint Matrimoniis Acatholicorum cum Acatholicis, & respectivè Catholicis etiam intra fines Italiæ, „ die 6. Martii 1694. prodiit Rescriptum; - *Negative*, - ut in *lib. 44. Decr. pag. 80.*; impossibile propterea sit Hæreticis uti præsentia Parochi in suis Matrimoniis, adeoque nihil planè discriminis intercedat ab eo casu, quo vel Parochus omninò desit, vel tutus ad eum haberi nequeat accessus; unde pari prorsus ratione valere debeat Matrimonium

inter Hæreticos celebratum absque præsentia Parochi qui nequit accersiri, vel accersitus non assisteret; cum in iis, quæ juris humani sunt, cessare censeatur obligatio servandæ legem, quæ sive phisicè, sive moraliter servari non potest, ut cum aliis observat *Fagnan. in cap. si Clericus. n. 58. de For. competen.*

30. Quartò, quod Hæretici, si doctiores excipias, sæpeditum Decretum, quo Clandestina Conjugia irritantur, prorsus ignorent, unde teneri non debeant pœnâ legis, quam nesciunt, a se violari.

31. Quintò, quod Hæreticorum Ministelli communiter veri, ac legitimi Parochi reputentur; Matrimoniis verò ineundis nedum verus, & proprius Parochus, sed etiam is, qui ex communi Populi errore pro vero, ac legitimo Parocho, licèt re ipsa talis non sit, validè assistit, juxtâ receptissimam sententiam, quam cum aliis sequuntur *Pichler. in Jus Canon. lib. 40. tit. 1. n. 98. & tit. 3. n. 16.*, pluresque ex Doctoribus supra relatis.

32. Sextò, quod admodum verisimile sit, Tridentinos Patres ex quadam Epicheja noluisse Hæreticorum Matrimonia sub Decreto sæpedito comprehendere; quippe qui optimè scirent, plura gravissima pericula, & incommoda ipsis imminere, si, posthabito Ministro Heterodoxo, vellet sua Connubia coram Catholico Parocho celebrare; adeoque, licèt forma ad alicujus actus validitatem præscripta nequeat, quacumque etiam urgente necessitate, immò etiam concurrente impossibilitate eam servandi, absque ejusdem actus nulli-

hūllitate omitti; uti contingit in Matrimonio; quod, si fortasse in articulo mortis; sive ad legitimandam prolem; sive ad avertendum quodcumque aliud gravissimum incommodum absque præsentia Parochi celebretur; irritum esset; tamen si in ea temporis angustia impossibile fuisset; Parochum adhiberi; secundum ea; quæ fuse tradunt *Suarez. de legibus lib. 5. cap. 23. per tot.*; *Sanchez de Matrim. lib. 3. disput. 17. n. 7.*; *Guttierrez eodem tract. cap. 61. n. 4.*; *Pontius lib. 5. cap. 6. num. 3.*; *Perez disput. 39. sect. 4. n. 4.*; *Navarr. cons. 45. sub. tit. de sponsal. parte edit. Barbos. de Offic. & potest. Episc. alleg. 32. num. 147.*; attamen ubi impossibilitas universalis; & perpetua foret; totamque Rempublicam; Regionem; aut Communitatem aliquam afficeret; omnis æqui; bonique ratio postulet; ut talis forma; quoad illud Personarum genus; cui difficillimum; ac ferme impossibile redditur; eam servare; non censeatur inducta; quemadmodum cum aliis expendit *Marchanc. in Tribun. Sacram. par. 3. tit. 1. quest. 8. concl. 3.*

33. Septimò; quod à centum; & ultra annis; post promulgatum scilicet; usuque ab initio fortasse etiam receptum Tridentini Decretum; inoleverat in Hollandia; aliisque Provinciis confœderatis universalis; & pacifica consuetudo celebrandi inter Hæreticos Matrimonia sine Parochi præsentia coram Magistratu; aut Ministro A catholico; centenaria autem ejusmodi consuetudo utpote vim habens novam inducendi Legem facilius potuerit abrogare illam à Tridentino indictam; uti cum aliis arguit *Wiestner in Jus Can. lib. 4. de Sponsal. & Matrim. art. 9. num. 191. E 2 34.*

34. Octavò, quod luctuosa incommoda, quæ ex clandestinis connubiis solent oriri, quæque Sacrosancta Tridentina Synodus voluit avertere, sufficienter ex nuptiis publicè coram Magistratu, vel Ministro A catholicis ineundis evitentur, adeoque satis inde factum videatur menti Tridentinorum Patrum, ut supervacaneum sit ulterius sæpeditæ sanctionis implementum postulare, uti inter alios ponderant *Stalenus in dissert. Theolog. Politic. part. 2. cap. 4.* & modernus Lovaniensis *de Jure Ecclesiast. Tom. 1. par. 2. tit. de Sponsal. 4. n. 31. ad fin.*

35. Nonò, quod Apostolica Sedes à sæpedita Tridentina Lege Hæreticos tacitè dispensasse censetur, quemadmodum in specie differunt *Sporer. Theol. moral. Tom. 3. par. 4. cap. 1. sess. 1. num. 35.* ubi sic ait, Putandum non est, Decretum se ad
 „Matrimonia facta ibi sine Parocho extendere,
 „adeoque Matrimonia Hæreticorum ibi sine Pa-
 „rocho Catholico, sive coram Ministro Hæretico
 „celebrata, esse valida, quippe sciente, nonque
 „contradicente, eoque ipso tacitè consentiente
 „Summo Pontifice, ne multa ibi incommoda
 „orientur, quod Filii eorum legitime nati non
 „essent, ideoque non capaces Officiorum, vel
 „Sacrorum Ordinum, - *Marin. Theol. tom. 3. tract. 23. disput. 9. sect. 3. num. 44.* ibi - Hæc
 „sententiâ valde verisimilis est, quia non est cre-
 „dendum, esse voluntatem Pontificiam, ut De-
 „cretum Tridentini se extendat ad ea Matrimonia,
 „unde multa incommoda orientur, si eorum Filii
 „non sint legitimi, non capaces Officiorum, Dig-
 „nitatum, & Sacrorum Ordinum, præcipue
 „cum

„cum Papa sciens non contradicat, nec declaret
„irrita ejusmodi Matrimonia, - *Piring. in Jus Can.*
„lib. 4. de *Clandest. de sponsat. §. 2. n. 12 circa fin.*
„ibi - In Locis, ubi Concilium Tridentinum est
„promulgatum, & Hæretici cum Catholicis per-
„mixti vivunt, valida erunt Matrimonia *supra* vero
„Parocho celebrata propter tacitam dispensatio-
„nem Summi Pontificis, qui sciens ejusmodi Ma-
„trimonia contrahi, non contradicit, nec irrita
„declarat, ideoque non est existimandum, velle
„Pontificem, ut Decretum Concilii Tridentini
„ad ejusmodi Matrimonia Clandestina se extendat,
„ne multa gravia incommoda inde orientur, - &
„*Konig. in Jus Can. lib. 4. tit. 3. de Clandest. de*
„*sponsat. num. 4. vers. Dico secundo* ibi - *Primaria*
„ratio est, quia præsumi non debet de pia Matre
„Ecclesia, quod **X**unquam mens ejus fuerit ob-
„defectum legitimi Parochi annullare ejusmodi
„Matrimonia propter maxima mala, ac pericula
„inde proventura; Si enim A catholici viderent
„suos Liberos natos ex talibus Matrimoniis à no-
„bis haberi pro illegitimis, quantæ hinc calami-
„tates, atque passim Catholicorum persecutio-
„nes? Quot Bella, & Seditioes moverentur?
„Accedente præterea in argumentum præsumptæ
„dispensationis, quod nedum Summus Pontifex
„Hæreticorum Matrimonia absque Parochi præ-
„sentia in iis regionibus passim contracta hætenus
„invalida non declaravit, verum etiam neque Ma-
„trimonia prædicta post ipsorum conversionem
„consueverunt coram Parocho, & Testibus re-
„staurari, minusque Conjugi ad Fidem converso
„permisum fuit, priori relicta Uxore, ad secun-

„da vota transire, sed eadem Matrimonia pro-
 „sus valida fuere reputata, ac usque dum repu-
 „tantur, ut Filii inde procreati tamquam legitimi
 „absque ulla Apostolica dispensatione ad Ordines
 „solent promoveri, quemadmodum, veluti Te-
 „stes ~~locuti~~ referunt, Pichler. in *fus Canon. lib.*
4. de Clandestin. de sponsat. nume 16., Wiestner. *tit.*
de Sponsal. num. 197., Schmalzgrueber eodem loco
num. 379., Stalenus *Dissert. de Matrim. Hæretic.*,
 & *Suuanen. in Dissert. de Sponsal. duorum.*

36. Ad hæc plurimum momenti constituitur
 in eo, quod Joannes Episcopus Castoriensis olim
 per Provincias confœderatas Vicarius Apostolicus,
 cum super hac ipsa quæstione Congregationem S.
 Officii consulisset, hoc accepto, uti asseritur,
 Responso, „non convenire, ut ea quæstio à S.
 „Officio defineretur, verum statueret ipse, quod
 „cederet animarum sibi creditarum saluti maximè
 „expedire, „ratus præstare magis, ut ea, de
 quibus dubitari contigerat, Hæreticorum Matrimonia
 valida declararentur, literis ad Episcopum
 Gandensem 14. Augusti 1685., & ad Antonium
 Hoessac Cathedralis Antverpiensis Canonicum 14.
 Decembris ejusdem anni datis, Matrimonia præ-
 dicta valida esse, ac pro validis habenda fore,
 edixerit: qua de re apud Sacram hanc Congrega-
 tionem inlimulatus, quidquid à se actum fuerat,
 enunciato Supremi Tribunalis Sacræ Inquisitionis
 Responso vindicaverit, ita ut, auditis etiam ra-
 tionibus, quibus se motum asseruit Episcopus Ca-
 storiensis, nihil amplius contra Doctrinam, &
 praxim ab eo inductam fuerit subinde decretum,
 uti affirmat *Stalen. in Dissert. Theolog. politic. de*

Matrim.

Matrim. Heret. par. 2. cap. 4., Suvanen. in citot. Dissert. de Sponsata Duorum, modernus Lovanien- sis de Jur. Eccl. univers. par. 2. tit. 12. cap. 5. n. 33. La Croix lib. 6. quest. 3. n. 798., & Arsdokin. in Theolog. Tripartit. Tom. 2. Par. 2. Tract. 4. cap. 8. §. 4.

37. Decimò tandem rationibus hætenus allatis addi posse videtur, id saltem evinci, quod ex omnibus præmissis, atque ex tot Doctorum autoritate probabile, ut minimum sit, controversa Hæreticorum Matrimonia sæpedito Tridentino Decreto non subjacere: Ubi autem probabile est, impedimentum aliquod Matrimoniorum validitatem inficiens nequaquam in jure subsistere, tunc eadem Matrimonia censenda sint validè celebrari ob ipsius Matrimonii favorem, ejus namque validitas juxta *cap. fin. de Sentent., & re judic.* quoad fieri potest, sustineri debet, & in specie ad rem tradit *P. Viva in Theses damnatas par. 2. proposit. 1. num. 29.* ubi ait, *quod rationabiliter Ecclesia vult favere Matrimonio, reddendo illud validum, quoties juxta probabiles opiniones contrahitur*, ostendens, id procedere, non solum in Matrimoniis contractis, verum etiam in contrahendis, & consonare videtur *Sanchez. lib. 8. de Matrim. Disput. 6. num. 18., Diana par. 4. tract. 4. resol. 4., Cardenas in sua Crisi Theolog. Proposit. 1. Dissert. 2. cap. 8. art. 3. & seqq., Pichler. in Jus Canon. lib. 4. tit. 1. num. 100.*

38. Istæ igitur rationes tot Doctorum autoritate firmatæ, nisi seorsim, singulæ conjunctim saltem, uti fas est, acceptæ videntur plurimum urgere pro validitate Matrimoniorum, de quibus agitur: At ne quidquam ex iis, quæ in re tanti mo-

menti merentur expendi, prætereatur, operæ præ-
tium erit in unamquamque earum quædam ani-
madvertenda subiicere.

39. Ad primam scilicet de duplici Paræcia in
quolibet Parochiali Districtu consideranda, Catho-
licorum nempe una, & altera Hæreticorum, pon-
derandum est, num ratio hæc suffragari possit Hæ-
reticis Hollandiæ, aliarumque Provinciarum con-
fœderatarum, ubi iudicetur, Tridentini Decretum
fuisse in illis Regionibus jussu Philippi II. sufficien-
ter promulgatum circa annos 1565. & 1566. tunc enim Hæretici, neque peculiarem Pseudo-
Parochiam potuerunt adhuc sibi constituere, neque
postmodum id iis licuit, ne asseratur hoc pacto
Hæreticos posse ab Ecclesiasticis Legibus, quibus
directè subjiciuntur, sese indirectè subducere, ac
liberare contra ea Juris principia, quæ ad rem ex-
pendunt Zippens in *Jus Can. lib. 4. tit. de Sponsal. & Matrim. num. 15.*, Schmier *jurisprud. Canonico
civil. Tom. 3. lib. 4. tract. 3. cap. 5. Sect. 4. §. 1. num. 86.*, La Croix *Tom. 2. lib. 6. par. 13. num. 869. & seqq.*, Eminentissimus Petra *Tom. 4. in suis
eruditissimis Commentariis ad Constit. 12. Joannis
XXII. num. 19. & 23.*

40. Ad secundam, quod Hæretici non ligentur
Tridentini Decreto, quia re ipsa nullum habeant
propriam Parochum, expendenda sunt, quæ cum
Basilio Pont. de Matrim. lib. 5. cap. 7. num. 1., &
in appendic. cap. 9. §. 1. num. 1. respondet *Verricell. de Apostolic. Mission. tit. 12. de Matrim. quest. 174. sect. 4. num. 9.* ibi, Hæreticus subjectus est
Jurisdictioni Ecclesiæ, nequit enim ab ejus jurif-
dictione contumacialiter se eximere, cui jure Di-

„vino subicitur per Baptismum, ergo Papæ sub-
„jectus est, cæterisque Superioribus Papæ Subor-
„dinatis, ut Episcopis ergo, & Parochis, nam non
„minus Parochus, quàm Episcopus est ejus Pastor,
„quamvis ille immediatus, & subordinatus, ergo,
„sicuti nequit contumacialiter se eximere à Papæ,
„aut Episcopi jurisdictione, ita nec Parochi, ergo
„proprium Parochum, & Parochiam habet; neque
„obstat argumentum Gamachei, quod scilicet Hæ-
„reticus nunquam adeat Parochiam, & profiteatur,
„se nolle eam adire, nam esse sub tali Parocho non
„provenit, quia Parochialem Ecclesiam quis adeat,
„sed quia habitat in tali loco; neque contumacia
„Hæretici potest eum à Parochi jurisdictione exi-
„mere, alioquin ex delicto commodum reportaret;
„nec etiam obstat, Hæreticos non compelli ad
„Parochiam adeundam, vel quia non possunt com-
„pelli, vel ad majora incommoda vitanda non com-
„pelluntur; hoc autem non indicat consensum ap-
„probativum, sed permissivum Superiorum, tum
„quia frustra compellentur adire Parochiam, non
„abjurata Hæresi, quare patet, non excusari. „

41. Ad tertiam de impossibilitate reperiendi
Parochum, qui Matrimoniis Hæreticorum assistat
ob Decreta id Parochis districtè vetantia, opponi
videtur Regula Juris, quod tunc solùm cessat obli-
gatio servandi aliquam Legem, quando impedi-
mentum, ne illa servetur, aliunde provenit, quàm
ex culpa ejus, qui legis vinculo obstringitur, secus
enim culpa ipsa commodum Delinquenti adferret.

42. Ad quartam de ignorantia Tridentini De-
creti apud Hæreticos hodiernos fermè generaliter
vigente, proindeque de ipsorum exemptione tam

à lege, quàm à pœna legis, quam communiter ignorant, perpendendum est, num asserta ignorantia effectus eoque protendi possit, ut habitas, quam Tridentina Synodus omnibus semel Ecclesiam ingressis ad Matrimonium sine præsentia Parochi ineundum ademit, ab Hæreticis obtineri censenda sit, cum de cætero lex omnis, quæ irritans dicitur, etiam ignorantes afficiat, ut tradit *Suarez de legibus lib. 5. cap. 22. num. 4.*, ac signanter de Tridentino Decreto docent *Sanchez de Matrim. lib. 3. cap. 17. num. 10.*, *Basilius Pont. lib. 5. cap. 6. num. 18.*, *Perez disput. 39. sect. 5.*, *Guttierrez de Matrim. cap. 61. num. 11.*, *Castropal. par. 4. tract. 28. de Sponsal. disput. 2. punct. 13. §. 8. n. 7.*, ubi rationem assignant his verbis „ Quia irritatio „actus non in pœnam contrahentium clandestinè „imponitur, sed in odium talis contractus, ut in „convenientia inde orta vitentur, ac proinde sive „ignoranter, sive scienter Matrimonium Clan- „destinum contrahatur, nullius est valoris, „ *la Croix tom. 2 lib. 6. par. 3. de Matrim. num. 172.*, ubi ita respondet „ Ad quartum admitto, quod „invincibilis ignorantia possit excusare à peccato, „sed illa non potest eos facere habiles ad contra- „hendum, quos Ecclesia reddidit inhabiles, uti „patet in consanguineis, qui, si contrahant etiam „ignorantes impedimentum, invalidè contra- „hant, „

43. Ad quintam, quod Hæreticorum Ministelli utpote pro veris, & legitimis Parochis communiter ab illis habiti, eorundem Matrimoniis validè assistant, ex regula de Parocho putativo passim recepta, occurri facilè potest sententià à pluribus
 gravis-

gravissimis Doctoribus acerrimè propugnata, quod nisi cum errore communi concurrat quoque titulus coloratus, quo certè Hæreticorum Ministelli prorsus destituti sunt, solus ille communis error ad validitatem actuum, qui celebrantur, sive quibus affistitur à Pseudo-Parocho, non sufficiat, quemadmodum adhærens opinioni quinquaginta circiter Doctorum, quos recenset, mordicus tuetur *Sanchez de Matrim. lib. 3. disput. 22. num. 29.*; Præterquam quod, ubi etiam titulus non reputaretur necessarius, sed error communis sufficere posset, juxta sententiam *Pont. lib. 5. de Matrim. cap. 20. n. 2. Dian. parte 3. tract. 4. resolut. 142.*, cum iste debeat in hunc finem esse probabilis, non autem, ut dici solet, crassus, atque supinus, difficultas adhuc superesset, num talis censeretur error ille Hæreticorum ex obdurata ipsorum pertinacia derivatus.

44. Ad sextam de verisimili Tridentinorum Patrum voluntate non comprehendendi ex quadam epicheja sub ea lege connubia Hæreticorum, quippe qui secus gravissimis exponerentur periculis, si, posthabito Ministro Hæretico, vellent Matrimonia coram Catholico Parocho celebrare, videtur objici posse, neminem sub obtentu verisimilis æquitatis, aut Epichejæ à Generali Decreto præsentiam Parochi pro forma Matrimonii explicitè demandante immunem censendum fore secundum ea, quæ per *Text. in cap. Cum dilecti de rescript. in terminis* notat præ cæteris *Castro Palao part. 4. punct. 13. §. 8. n. 9.*, eoque minùs Hæreticos, qui, dum Ecclesiæ leges contemnunt, si mala deinde ipsis, & gravia, ut dici solet, per
acci-

accidens obveniunt incommoda, non debent tamen ab iisdem legibus eximi, uti cum aliis ratio cinatur *la Croix tom. 2. lib. 6. par. 3. de Matrim. num. 772.*, accedente prætereà, non facile quemquam sibi imperare posse, ut credat, noluisse Tridentinos Patres memoratam legem protendi ad Hæreticos Hollandiæ, Zelandiæ, Frisiæ, aliarumque Provinciarum confœderatarum, ut enunciata mala evitarentur, quia, licet communiter receptum sit, Hæreticos Ecclesiæ legibus post infelicem eorum lapsum non teneri, quippe quod nolit Ecclesia potestatem, & Jurisdictionem, quæ cæteroquin pollet, in Filios illos perduelles exercere, ad notata *per Marchant. in Tribunal. Sacram. tom. 3. par. 3. tract. 1. tit. 6. quest. 4. conclus. 4.*: Hæc tamen ratio videtur suffragari tantum Hæreticis Angliæ, Scotiæ, Hiberniæ, Sveciæ, Daniæ, aliarumque Provinciarum, quæ ante annum 1545., quo Tridentina Synodus haberi cæpit, hæresi jam infectæ reperiabantur, juxta tradita *per Wex, Ariadn. par. 5. tract. 2. §. 1. num. 25. Schmaltzgrueber in Jus Canon. de clandest. de spons. §. 2. num. 98., Schmier eodem loco lib. 4. tract. 3. cap. 5. sect. 4. §. 1. num. 86. & seqq.*; Secus verò quoad præfatos Hæreticos Hollandiæ, aliorumque Statuum Confœderatorum, qui ab Hispano Imperio, & à Catholica Religione defecere post jam absolutam Tridentinam Synodum, juxta ea, quæ ex historicis Scriptoribus superius sunt adnotata.

45. Ad septimam de consuetudine à centum, & ultrà annis inducta celebrandi Matrimonia sine Parochi præsentia coram Magistratu, aut Mini-

stro Hæretico, cujus vigore contenditur lex Tridentini abrogata, perpendendum est, num eadem consuetudo, veluti proveniens ex infecta hæresis radice, ex infano Potestatis clavium, & Jurisdictionis Ecclesiasticæ contemptu, ex odio in Ecclesiam, & ex pertinaci errore, quo A catholici authoritatem Legislatoris à Christo Domino relictam suo in Terris Vicario negant, ullius hac in re momenti valeat judicari, ut expendunt adducti per *Less. loc. supracit. cas. 1. num. 3. & Reiffenstuell. in Jus Canonic. lib. 11. de consuet. num. 145.* itidemque ponderandum, an ea censi debeat quocumque Summi Pontificis alioquin necessario consensu destituta, cum præsumi non posse videatur, Supremum Ecclesiæ caput suum consensum accomodasse consuetudini, qua Hæretici Ecclesiæ rebelles propria freti pertinacia tentarunt se à sæpedita Tridentini Lege subducere, uti hoc argumento passim utuntur Doctores adducti per *Wiestner in Jus Can. lib. 4. de Sponsal. & Matrim. artic. 9. num. 191.*, & alii plures priorem tuentes sententiam.

46. Ad octavam, quod satis obtineatur finis, quem Tridentini Patres intenderunt atcendi mala plurima ex clandestinis connubiis provenientia, statim ac ista coram Magistratu, sive Ministro hæretico celebrantur, hisce verbis respondet præter alios *La Croix Theolog. moral. lib. 6. part. 3. de matrim. num. 772.* Ad 3. dico, mentem Ecclesiæ esse non tantum, ut publicè sibi constet de Matrimonio legitime contracto, alioquin etiam in Partibus Catholicis sufficeret contrahere coram Magistratu, sed ut sibi de hoc constet per suum qualificatum Ministrum.

nistrum; Parochus enim non adhibetur mere tantumquam Testis, sed cum Matrimonium sit Sacramentum, Ecclesia voluit, ut ipsi assisteret talis Minister istius solemnitatis, quem voluit esse proprium Parochum.

47. Ad nonam de tacita dispensatione, quae praesumi debeat ab Apostolica Sede indulta; ne huic Tridentinae Sanctioni modo amplius obnoxii censeantur Haeretici, ponderandum imprimis est, huic praesumptae dispensationi plurimum officere iteratas Resolutiones; (quarum aliquae descriptae fuerunt in Folio diei 17. Augusti 1737. & aliae etiam recentiores ad calcem praesentium Adnotationum apponentur) ex quibus conjicitur, tam Sacram hanc Congregationem, quam alteram S. Officii pluries censuisse, controversa Haereticorum Matrimonia, veluti sine Parochi praesentia contracta, tamquam invalida habenda esse, quemadmodum cum aliis advertunt adducti per *Wiestner in Jus Can. lib. 4. de Sponsal. & Matrim. art. 9. num. 191.*, & *Konig. in Jus Can. eod. lib. tit. 3. de Clandest. de sponsal. num. 4. vers. Dico Secundo*, -- praetereaque merentur expendi, quae in ejusdem tacitae dispensationis exclusionem proponit praelaudatus, La Croix loco mox allegato; Ecclesia aliquando contradixit, ut constat ex dictis, neque prudenter praesumi potest quod Papa nunc velit indulgere; & permittit Respicere Leges illas ab illis Rebellibus, qui ei negant potestatem ad talia impedimenta inducenda, vel tollenda. Quod autem saepius non contradixerint Pontifices, inde est, quia sciebant, nisi pro futurum apud Contumaces, & satis erat semel

saepius

„sapiusque protestatum esse; nam, ut recte notat
 „cum communi Suarez, ex hoc solo, quod Superior
 „etiam sciens aliqua permittat, inde non posse uni-
 „versaliter colligi ejus consensum; quia multa per
 „patientiam tolerantur; quæ non approbantur, ut
 „dicitur *cap. Jamdudum de Præben.* & huic faci-
 „unt verba, quæ Tridentinum *sess. 24. cap. 5. de*
 „*Refor. Matr.* ex jure profert; non enim dignus
 „est; qui Ecclesiæ benignitatem facilè experiatur;
 „cujus salubria monita temerè contempnit. Quod
 „si illi ipsi Hæretici scirent, Papam sic benignè se-
 „cum agere; irriderent eum, uti solent, ergo cen-
 „seri debet, quod Papa pergat manere invitus. Pro-
 „batur tertio, quia in facultatibus extraordinariis,
 „quas singulis quinquenniis Sacra Sedes concedit
 „Nunciis Apostolicis, & Episcopis Germaniæ, hæc
 „est una dispensandi in tertio, & quarto simplici, &
 „mixto tantum cum Pauperibus contrahendis, in
 „contractis verò cum Hæreticis conversis etiam in
 „secundo simplici, & mixto, dummodo nullo
 „modo attingat primum gradum, & in his casibus
 „prolem susceptam declarandi legitimam, ex qua
 „facultate colligitur, Papam etiam nunc non agnos-
 „cere illa Matrimonia Hæreticorum cum impedi-
 „mento Consanguinitatis, aut Affinitatis contracta
 „esse valida. Quod autem addit, Filios eorum cen-
 „seri legitimos, verum est, saltem pro Foro externo,
 „& civiliter secundum dicta *lib. 4. num. 754.*
 „Hinc etiam quandoque dissimulatur ab Epis-
 „copo, quandoque autem non; ideo pro securitate
 „à plerisque petitur dispensatio. „ Advertenda ta-
 „men sunt verba, quæ postmodum subjicit iste Au-
 „thor, quæque illum non satis firmum in impug-
 „nanda

nanda validitate ejusmodi Matrimoniorum ostendunt; Inquit enim -- NEGARI AUTEM DEBET, QUOD TALES CONJUGES CONVERSI POSSENT AB INVICEM DIVELLI QUIA PROBABILE EST, EJUSMODI MATRIMONIA VALERE, ET ESSE VERA SACRAMENTA.

48. Decimæ tandem rationi, quæ innititur dispositioni Juris Matrimoniorum validitati faventis libenter admittendæ, ubi ex copia, & gravitate Doctorum satis probabile reddatur oppositum aliquod impedimentum non subsistere, duplex videtur obijci posse animadversio; prima scilicet, num probabilis verè dici queat sententia dictorum Matrimoniorum validitatem propugnans, cui Resolutiones Sacrarum Congregationum Urbis adversantur; altera verò, quod, licet Matrimonium, postquam fuit contractum, debeat validum reputari, si dubium insurgat, illud fuisse cum impedimento dirimente initum, sed probabile sit, impedimentum illud nequaquam subsistere, ut ad rem notat sæpè dictus *La Croix Theol. moral. lib. 6. part. de Matrim. num. 167. ibi --*, *Si Matrimonium jam sit ita contractum, poterunt Conjuges etiam conversi permanere in usu illius, quamvis consensum non renouent coram Parocho Catholico, quia probabile est, fuisse validum, & sequendo hanc opinionem probabilem, haud Sacramentum exponitur periculo nullitatis, vel irreverentia* -; at si agatur de Matrimonio ineundo, non eadem videtur recipi posse sententia, ut in terminis, quod nequeant Hæretici juxta præmissam Staleni, aliorumque opinionem Matrimonia contrahere, tueretur idem *la Croix loc. cit. num. 169. sic inquit --* Probabilius est, non esse licitum

„contrahere, suadere, aut cooperari Matrimonio
 „ineundo secundum relatam Staleni, & aliorum
 „sententiam, quia secundum damnationem primæ
 „propositionis ab Innocentio XI. factam illicitum
 „est in administratione Sacramenti sequi senten-
 „tiam probabilem, relicta tutiore, quando agitur
 „de valore, nisi aliundè accedat certitudo, uti
 „dictum est *lib. 6. par. 2. num. 104. ad n. III. §*
 „atque sententia Staleni est tantum probabilis, &
 „opposita est tutior, agiturque de Sacramenti va-
 „lore, pro quo non accedit aliundè certitudo, cum
 „sententia illa non sit communiter recepta, nec
 „conformis stylo Curie Romanæ, quæ, si interro-
 „getur, resolvit talia Matrimonia esse invalidè con-
 „tracta; ergo quando Matrimonium est adhuc
 „contrahendum, illicitum est sequi sententiam
 „illam, relicta tutiore, - Hactenus memoratus
 Author. Et hæc sunt, quæ ad librandum, æstimati-
 dumque pondus rationum superiùs allatarum vi-
 dentur considerari posse.

49. Ad hæc verò, quia inter Authores propug-
 nantes validitatem Matrimoniorum, quæ sine præ-
 sentia Parochi ab Hæreticis contrahuntur, ubi De-
 cretum Tridentinæ Synodi est promulgatum, rem-
 satis diffusè pertractat *Theophil. Raynaudus in Hæ-*
terocl. spirit. tom. 16. sect. 1. punct. 14. n. 8., atque
 ex ejus argumentis facilè in memoriam redire que-
 unt graviora momenta in utramque partem recen-
 sita, licèt potissimum agere videatur de Matrimo-
 niis in Gallia contractis, non abs re est ipsius verba
 transcribere. Putat ille siquidem valida probari
 Hæreticorum conjugia absque Parocho contracta-
 „Quia, nisi id admittamus, fatendum erit, omnia

„Hæreticorum Matrimonia in Gallia esse fornicationes, & omnem eorum Sobolem esse illegitimam: Nam vix est Paræcia ulla in Gallia, in qua
 „Decretum Concilii Tridentini adversus Clandestina Matrimonia non sit promulgatum, & tamen
 „celebrantur ibi ab Hæreticis conjugia non coram Parochis, sed eorum Ministris. Igitur, si assistentia Parochi æquè pro Hæreticorum Matrimoniis
 „exigeretur, ac pro Matrimoniis Catholicorum, omnia Hæreticorum Matrimonia per Galliam
 „essent scortationes, omnes Hæreticorum uxores scorta, omnes Liberi spurii haberi deberent, quod
 „dici non posse multa evincunt; Nam alioquin malè faceret Ecclesia, cum id simularet in Hæreticis, nec ea, ut de aliis sceleribus, quæ ex impiis
 „Dogmatibus exercent, ut de negatione Baptismi Pueris extra Cathedism, de ciborum contraind
 „terdictum usu, deque aliis plerisque illicitis re-
 „dargueret. Malè item faceret, cum redeuntibus ad se à Calvinismo Conjugibus, qui in hæresi
 „contraxerunt, & consummarunt, non præscriberet, ut confiteantur, quoties usi sint prætenso Ma-
 „trimonio; nam juxtà sententiam, quam rejicimus, toties peccassent mortaliter. Et quamvis dici possit, quod id ab aliquibus non sit explicandum quia
 „fuerunt in bona fide, nec mortaliter deliquerunt ea in parte: tamen plerique alii, ut qui inter eos
 „sunt eruditiores vel à nostris Doctoribus id inaudire potuissent, bona fide caruissent, atque adeo
 „tenerentur ad explicandum prædictum numerum, quod dicere esset, usum omnium Peritorum
 „Confessariorum damnare, & illaqueare Concilientias, nec modicum obicem conversioni plurimorum opponere.

50. Ad argumentum ex Tridentino desumptum
 „respondet -- hanc legem, tamen si justam, & san-
 „ctam, esse tamen humanam; atque adeo adversus
 „eam posse præscribi interveniente bona fide, &
 „silente Ecclesia. Quamvis enim exemptio à sub-
 „jectione debita potestati Spirituali Summi Pon-
 „tificis non possit præscribi, cum ea subjectio sit
 „Juris Divini, & nulla humana obfirmatione, aut
 „voluntate sit abdicabilis, tamen exemptio ab ob-
 „ligatione legis semel latæ, nec renovatæ à Supe-
 „riore præscribi potest consuetudine, ut definivit
 „Greg. IX. cap. ult. de consuetudine, & ex multis
 „DD. confirmat Covarr. 3. Variar. cap. 13., &
 „nominatim quoad leges humanas de sic, vel aliter
 „ineundo Matrimonio id ipsum notavit Lessius de
 „just. cap. 6. n. 45.; neque dicas ad præscriben-
 „dum exigere bonam fidem, quæ Hæreticis deest;
 „quamvis enim Hæretici quoad dissensum à Fidei
 „Dogmatibus careant bona fide; tamen quoad
 „usus Sacros, & Leges politicas Ecclesiasticas pos-
 „sunt bona fide potiri, præsertim qui non inchoa-
 „runt usum contrarium Legi Ecclesiasticæ, & Præ-
 „latis, quorum esset legis neglectæ observationem
 „curare nihil tale urgentibus.

51. „ Quamvis igitur Hæretici (*prosequitur idem*
Author) initio cum Lex Concilii Tridentini quoad
 „Matrimonia Clandestina in Locis ipsorum pro-
 „mulgata est, peccaverint, eam non servando, &
 „irrita Matrimonia celebrarint non advocando Pa-
 „rochum, tamen posteriores, qui priorum vestigiis
 „insistentes, de ea obligatione non cogitarunt, nec
 „dubitarunt, quin validè sine Parocho contrahe-
 „rent, fuerunt quoad hoc in bona fide, tandemque

„per consuetudinem diuturnam, dissimulante Ec-
 „clesia, præscripserunt Jus contrahendi validè ab-
 „que Parochi proprii præsentia, non obstante Lege
 „Concilii obligante Catholicos, circa quos Eccle-
 „sia invigilavit, ut contra eam Legem semel pro-
 „mulgatam non peccarent impunè, & ne contra
 „eam possent præscribere.

§ 2. Respondet etiam argumento desumpto ab
 autoritate S. Congregationis Concilii ita scribens
 „Quod verò Eminentissimi Cardinales declara-
 „tioni Tridentinorum Decretorum præfecti affir-
 „masse dicuntur, Decretum hoc Tridentinum de
 „advocando Parocho obligare etiam Hæreticos, si
 „sit promulgatum in Locis, in quibus degunt, ex-
 „pediri potest dicendo, vere ita esse rem spectando
 „unde, & attenda vi juris humani legitime nondum
 „præscripti. Id enim intererat docere, quia est per
 „se, & pertinet ad communem Juris obligationem.
 „Quod autem aliqui, intervenientibus conditioni-
 „bus ad præscribendum idoneis præscribant con-
 „tra Legem, & per accidens, nec consideratur à Sa-
 „pientibus, sicut, qui diceret Legem Jejunii obli-
 „gare etiam Mulieres in tali ætate, rectè diceret per
 „se loquendo, neque esset repræhendendus, eo
 „quod Mulieres gravidæ, etiamsi ad eam ætatis
 „mensuram pertigerint, non teneantur lege Eccle-
 „siastica Jejunii; quia per accidens est ad legem la-
 „tam pro Personis in tali ætate constitutis, quod
 „inter eas aliqua habeant impedimentum graviditatis,
 „DD. autem æquæ, ac Legislatores non spe-
 „ctant ea, quæ sunt per accidens, sed tantum quæ
 „sunt per se.

§ 3. „ Hi porrò Eminentissimi Interpretes „
 (subicit

(subjicit ille demum) „ non habent locum Legislatorum, neque urgent obligationem Legum ab Ecclesia lata, ut obsistant præscriptionibus adversus eas, sed merè interpretantur Legislatoris mentem, qualis fuit, cum Lex est lata. Ac proinde in re præsentis non infirmant præscriptionem. Nec tantum, eam nunc infirmant postquam legitime præscriptum est: Sed etiam non infirmassent, nec impedivissent cursum ejus, quamvis eorum declaratio fuisset exhibita ante exactum tempus legitimum ad præscriptionem necessarium, quia eorum scripta (ut dixi) sunt tantum declarationes sensus Legis à Tridentina Synodo latæ, non autem confirmationes, vel renovationes ejus ad abrumpendam inchoatam præscriptionem, tantumque differunt ab Interpretationibus privatorum DD., quod sint authenticæ Interpretationes, nec adversus eas recalcitrare liceat, quod fas est adversus aliorum DD. Interpretationes præstare. „

54. Postremò illud etiam pro coronide veluti peculiari animadversione dignum videtur, quod cum viginti, & amplius Authores superius indicati sub *num.* 25. stent pro validitate Matrimoniorum, de quibus agitur, & eorum plerique scripserint, quum tantum temporis spatium à die defectio- Hollandiæ à fide catholica non præterisset nec eadem, quæ modò spem ferè omnem redigendi Gentiles illius ad obedientiam S. Sedis præscidit, rerum constitutio firmata esset, ponderandum se offert, an dictorum Doctorum sententiæ libentiùs hodie sit adhærendum; Eòque magis si jungatur maxima occasio dubitandi, quod controversum Tridentini decretum nunquam fuerit iis in Regionibus

nibus legitimè promulgarum : Hæc enim sola ratio, quod clarè non constet de legitima illius promulgatione, sufficere potest, ut pro dictorum Matrimoniorum validitate tutò pronuncietur, ad tradita per Doctores allegatos sub num. 13. Immo verò Sacram quoque Congregationem fuisse in sensu, quod in iis Regionibus, ubi non constet Decretum prædictum fuisse publicatum in Parochiis intelligibili idiomate, seu numquam receptum, & in usu positum, vel ipsius memoria perierit; Matrimonia coram non Parochis contracta valida sint, apparet ex Resolutione emanata in *indiarum Orientalium Matrimoniis* 30. Martii 1669., & confert etiam Rescriptum prius editum in *Causa Polonia* 13. Novembris 1638.

55 Quoniam verò de Resolutionibus, atque Rescriptis hujus S. Congregationis jam pluries incidit sermo, ne ista lateant EE. VV., quotquot ad propositam quæstionem pertinentia summo labore exquisita licuit invenire, ad literam, uti ea legere est in libris Decretorum. Eminentiarum V.V. oculis subiiciuntur; At quia ex illis nondum satis Pastorum sollicitudini, qui in Belgio, finitimisque Provinciis Animarum curæ invigilant, satis consultum videtur, præstat repetere, quod jam pridem Guillelmus Estius (cujus tamen doctrina num in reliquis mereatur approbari, S. Sedis Judicio relinquatur) firmiorem super hac re definitionem exoptans veritus non est pronunciare in 4. dist. 24. §. *In fin.* Huius malo, quod ex Hæreticorum inobedientia nascitur, poterit Ecclesia maturiori consilio, quod aliquando futurum speramus, occurrere; Idque

,, vel

„vel explicando Decreti sui sensum, vel novum
„Decretum statuendo.“

Et ita &c. Sub censura &c.

C. A. Archiep. Philippen. S. C. C.
Secret.

E.

RESOLUTIONES

SACRÆ CONGREGATIONIS,

Quæ conferre videntur ad Decisionem
Causæ

Ipren. Visitationis Sacr. Liminum.

ANTUERPIEN. Licet per Decretum Sacri
Concilii Tridentini Sess. 24. cap. 1. cavea-
tur, quod Matrimonium aliter, quàm præ-
sente Parocho, vel alio Sacerdote de ipsius Parochi,
seu Ordinarii licentia, & duobus, vel tribus Testi-
bus contractum sit irritum, & nullum, impositâ
etiam pœnâ iis, qui hujusmodi contractui inter-
fuerint, quodque per Bullam fel. rec. Pii IV. ordi-
natum sit, omnia Decreta Concilii ad reformatio-
nem, ac jus positivum spectantia à Kalendis Maii
tunc proximè præteriti omnes obligare cæpisse, ne-
que post eam diem excusationem cujusque admit-
tendam; tamen, dum ex facto proponeretur, Mar-
tinum de Rivera natione Hispanum, dum in Civi-
tate Condonen. Regni Angliæ negotiandi causâ
uno, aut altero mense solùm egisset, tertia mensis
Augusti anno 1572. in præsentia cujusdam Nota-
rii publici, & cujusdam Alphonsi Basurtii in quo-
dam